

nt

naš tednik

LETO XXX — Številka 37 14. septembra 1978 Cena 4.— šil. (4 din)
Poštšina plačana v gotovini Celovec P. b. b.
Erscheinungsort Klagenfurt Verlagspostamt 9020 Klagenfurt

Slovinci informirajo UNESCO

Danes, četrtek, predajata obe osrednji organizaciji komisiji UNESCO, ki zaseda na Dunaju, resolucijo, v kateri informirata o svojem položaju. Med drugim je rečeno v njej:

Naj posebej omenimo, da v Avstriji ni nobene javne predšolske ustanove, kjer bi bila slovenskim otrokom zagotovljena možnost uporabe materinščine. Kako spretno in dosledno je izvedena nenakopravnost v šolstvu, po svoje kažejo učni načrti. Medtem ko učni načrt, ki velja za učence dvojezičnega pouka, zavezuje pedagogode, da vzbujajo pri njih razumevanje za kulturne vrednote večinskega naroda in slovenske manjšine, torej nekaj, kar je v duhu priporočil UNESCO-a, pa splošni učni načrt za osnovne šole ne zahteva nič takega. Torej so k vzgoji v duhu medsebojnega razumevanja in spoštovanja pozvani pravzaprav le slovenski otroci.

Tudi v Avstriji, gostiteljici kongresa UNESCO o izobraževanju o človekovih pravicah, moramo pripadniki slovenske manjšine tudi tokrat, trideset let po razglasitvi Splošne deklaracije OZN o človekovih pravicah ugotoviti, da smo neenakopravni in da smo izpostavljeni diskriminaciji.

PREDSEDSTVO NARODNEGA SVETA KOROŠKIH SLOVENCEV SE PRAV ISKRENO ZAHVALJUJE VSEM, KI SO KAKORKOLI DOPRINESLI K IZIDU SLAVNOSTNE ŠTEVILKE „NAŠEGA TED-

ZAHVALA

NIKA“ IN USPEHU PRAZNIKA NT V NEDELJO, DNE 10. 9. 1978, V GLOBASNICI. PRAV POSEBNA ZAHVALA VELJA ŠE SLOVENSKEMU KULTURNEMU DRUŠTVU V GLOBASNICI IN KATOLIŠKEMU PROSVETNEMU DRUŠTVU V SELAH, SAJ STA OBE DRUŠTVI BISTVENO DOPRINESLI K USPEŠNOSTI PRIREDITVE.

Praznik NT je bil praznik vseh koroških Slovencev:

2000 ljudi v šotoru v Globasnici izkazalo zvestobo našemu listu

Proslava 30-letnice Našega tednika zadnjo nedeljo je pomenila nekaj edinstvenega v marsikaterem oziru: prvič že jubilejna številka, nadalje 60 metrov dolgo šotorišče (sestavljeno iz dveh velikih šotorov), nadalje nad 2000 obiskovalcev, nastop vrhunskih skupin. Med njimi spada ena — Kvartet studio — v evropski vrh. Nad 2000 obiskovalcev — tolikšnega števila koroških rojakov že več ko leto dni ni bilo zbranih na kakšni prireditvi. Bučen aplavz je spremljal predsednika Narodnega sveta koroških Slovencev dr. Matevža Grilca, ko je v svojem govoru pozval zbrano ljudstvo: zaupajmo v lastno moč!

Slavja ob 30-letnici izhajanja Našega tednika so se pričela že v soboto v hotelu Korotan v Sekiri, kjer je predsedstvo NSKS podelilo 20 zaslužnim osebam priznanja. Te osebnosti so: dr. Joško Tischler,

dr. Drago Legiša, Mario Gariup, dr. Kurt Skalnik, Bojan Lubej, Ulrich Trinks, dr. Robert Saxer, Janko Tolmajer, Niko Kriegl, Mirko Kumer, Štefan Marktl, Milka Hartman, Franc Lienhard, dr. Janez Hornböck, dr.

Pavle Zablatnik, dr. Pavel Apovnik, Maks Kanzian, Franc Kassl in sr. Gonzaga Kobentar. Obširno poročilo o podelitvi in predstavitev odlikovancev na 3. in 5. strani). Priznanja sta navzočim izročila predsednik dr. Matevž Grilc ter glavni urednik NT mag. Jože Wakounig. Podeljevanju odlikovanj je sledil sprejem.

V nedeljo so Globasnico zbudili zvoki godbe na pihala iz Slovenskih konjic. V farni cerkvi pa je bila sveta maša, katero je daroval dekan Kristo Srienec. Sooblikoval pa je mašo šmihelski moški zbor pod vodstvom Mihija Sadjaka.

V svoji pridigi je dekan Kristo Srienec sprva obrazložil, zakaj on mašuje in pridiga ob tej priliki. Bil je namreč pred 30 leti na ustanovni seji Našega tednika sam navzoč kot duhovnik. Ob sedanjem jubileju, je dejal dekan Srienec, je treba premisliti tri norme: 1. Kristusovo besedo, 2. Kristusov vzgled in 3. lastno vest kot glas božji. Kristus je s svojo besedo in z svojim vzgledom dokazal, kako je ljubil svoje judovsko ljudstvo in pridigal v jeziku ljudstva. Tedaj je bila namreč moda, da se je vsak, ki je hotel kaj postati, priključil enemu od dveh takratnih velikih kulturnih krogov: rimskemu ali grškemu. Kristus je to odklonil in ostal zvest svojemu majhnemu zaničevanemu narodu. S tem je

Der Bundespräsident

Pressefreiheit und Pressevielfalt sind unbestechliche Zeugnisse für eine lebendige Demokratie. Deshalb begrüße ich es, daß auch die Österreicher slowenischer Muttersprache ein eigenständiges und lebenskräftiges Pressewesen entwickeln konnten. Das Organ des Rates der Kärntner Slowenen "Naš tednik" kann in diesen Tagen auf 30 Jahre seines Bestandes zurückblicken. Ein schönes Jubiläum, zudem ich der Redaktion sowie allen Lesern dieses Blattes aufrichtig gratuliere. Ich verbinde mit meiner Gratulation den Wunsch und die zuversichtliche Hoffnung, "Naš tednik" möge neben der Vertretung der berechtigten Anliegen der slowenischen Volksgruppe in Kärnten auch stets bei allen Lesern die Liebe und die Treue zu unserem gemeinsamen Vaterland, der Republik Österreich, wachhalten und stärken.

Našemu tedniku je čestital tudi zvezni predsednik dr. Rudolf Kirchschläger

Kristus za vso zgodovino sankcioniral ljubezen do materinega jezika ter do njegovega naroda. Cerkev je to nalogo prevzela in jo tudi izvajala. Če tega kdaj ni storila, je morala vedno delati pokoro. Tudi za posameznika velja ta Kristusov vzgled. Če kdo z gospodarskim ali moralnim pritiskom koga prisili, da se odpove materinemu jeziku, je to proti 7. zapovedi.

Rojake, ki so se pričeli zbirati že v opoldanskih urah, sta zabavljala godba na pihala ter sodobni duo „Dreschflegel“ z Dunaja.

V Šoštarjevi dvorani pa je imela

publika priložnost za ogled razstave tiskovnih fotografij, ki jo je pripravil urednik NT Florijan Sablatschan, ter razstavo zamejskega tiska. Tiskovne fotografije so nazorno pokazale, kakšen je koroški vsakdan za Slovence. Tako ni bilo čudo, da je bila slika otroškega vrta obdana s slikami žandarmijskega terorja. Zamejski tisk pa je nudil možnost za primerjavo: Slovenci v Italiji imajo še enkrat toliko naslovov rednih publikacij kakor koroški Slovenci.

Po kratkem odmoru je sledil na- (Dalje na 8. strani)

Pogled na del publike v šotorišču pri Šoštarju v Globasnici

Uvodnik

Dvojezični pouk

Ljudska modrost pravi: „kolikor jezikov znaš, toliko ljudi veljaš“. Zanimiv pojav je danes po Evropi prebujanje narodnih manjšin; tako na primer v Španiji, kjer se močno vzbujajo Katalonci, Galicijci ter Baski in zahtevajo odločno svoje pravice ter se jih tudi poslužujejo. Drug zanimiv pojav je Wales v Veliki Britaniji: angleščina je svetovni jezik, številni Waležani so že pred desetletji in stoletji opustili svoj keltski waležanski jezik. Potomci pa se danes učijo z vso zavzetostjo in ponosom jezika svojih davnih prednikov. Znanje slovenščine in nemščine odpira oko v širni slovanski in germanski svet. Iz ljubezni do lastnega jezika in lastnega naroda se šele rodi spoštovanje do drugojezičnega sosedu, do drugih narodov in jezikov. Naš veliki slovenski škof Anton Martin Slomšek je dejal v svoji znameniti binkoštni pridigi leta 1844 v Blatogradu/Moos-

(Dalje na 4. strani)

„Tri desetletja zvestobe“ bremo na naslovni strani jubilejne številke Našega tednika, ki smo jo dobili te dni v roke. Da, tri desetletja je bil ta Naš tednik zvesti spremljevalec v našem življenju, nam je poročal o problemih koroških Slovencev.

Tri desetletja pa so mu ostali zvesti tudi naši bralci v Podjuni, Rožu in na Zilji ter širom sveta. Ustanovitelji lista so se zavedali potrebnosti objektivne informacije, zavedali so se, da organizacija more uspešno delovati le, če se vodstvo kar najtesneje povezuje z ljudstvom. Najboljše sredstvo za tako tesno povezavo pa je bilo in je tudi danes izdajanje Našega tednika. Iskreno se zato zahvaljujemo ustanoviteljem, urednikom in sotrudnikom, ki so oblikovali v teh treh desetletjih ta slovenski koroški časopis ter tistim, ki skrbijo danes, da ga lahko vzamemo z zanimanjem vsak teden v roke.

Če listamo po starejših tedni-

Dr. Matevž Grilc: zaupajmo v lastno moč!

kih, razberemo iz njih, da se je slovenski narod, ko je komaj prebolel grozote druge svetov-

borbi enakopravnosti, katere mu jo do danes ne nudi druga avstrijska republika. Slej ko prej

ne vojne, spet znašel v borbi, v borbi, ki traja že desetletja, v

se prizadevamo doseči dejansko enakopravnost v koroški družbi

in iz dneva v dan dokazujemo z neumorno življenjsko voljo, da smo pripravljeni se boriti vse do tistega trenutka, ko bo vsak koroški Slovenec od zibel do groba zaživel življenje enakopravnega sodeželana.

DANAŠNJI OTROŠKI VRTCI — PONEMČEVALNICE

Že v otroški dobi čuti koroški Slovenec, da ni enakopraven. Ko vstopi v otroški vrt, ki ga vodi občina, ne sliši več nobene slovenske besede. Malček že začuti narodno mrznjo, ko še ne more razumeti, zakaj tista „teta“ z njim noče govoriti materinščine. Doba, ki jo preživijo naši otroci v teh ponemčevalnicah, pa je bistvena za razvoj človekove osebnosti.

Avstrija, ki se danes baha, da ima eno najboljših manjšinskih (Nadaljevanje na 8. strani)

„ČE GOVORIŠ VEČ JEZIKOV RAZUMEŠ VEČ O SVETU, ČE GOVORIŠ SLOVENSKO RAZU- MEŠ VEČ O AVSTRIJI“ (H. Irnberger)

Harald Irnberger, rojen 1949 v WOLFSBERGU, živi kot časnikar in pisatelj na Dunaju. Njegova dejavnost v dunajskem solidarnostnem komiteju za pravice koroških Slovencev in gradiščanskih Hrvatov je privedla do tega, da so ga pri dunajskem dnevniku Kurier odslovili. Od 1. 1977 je Irnberger glavni urednik in gonilna sila mesečnika Extra-

blatt. Izdal je m. dr. pri Klubu mladje in SICu knjižico „Sieg in deutscher Nacht“ (Zmaga v nemški noči). Knjižica vsebuje monolog „Mit ana braunan Tintn“ (z rjavo tinto), ki ga je avtor predvajal tudi v Celovcu, v Ločah, Smihelu, Velikovcu, na Obirskem, na Dunaju, v Salzburgu, v Gradcu in v Innsbrucku.

Irnberger je prepričan o tem, da se da z vztrajnim delom marsikaj doseči — tudi na področju manjšinske politike v boju za ohranitev in krepitev slovenskega jezika.

Izjava Slovenske skupnosti:

Zakonski osnutek - poslabšanje

Na seji deželnega tajništva SSK (4. t. m.) je tajnik dr. Drago Štoka seznanil prisotne z vladnim osnutkom delegiranega dekreta, ki naj bi uresničeval 8. člen osimskega sporazuma glede manjšinske zaščite, do katerega je prišel kot član deželne posvetovalne komisije o osimskih sporazumih.

Gre za dokument, ki nosi datum 15. julija in o katerem se mora izreči deželni odbor. Zdi se, da je nastal v popolni tajnosti brez posvetovanj s predstavniki slovenske manjšine in celo brez vednosti članov rimske komisije, ki je bila nalašč zato izbrana, da rešuje probleme v zvezi z globalno zaščito. Ni znano, v kolikšni meri so pri sestavi tega osnutka sodelovale stranke, ki v Rimu podpirajo Andreottijevo vlado in v katere so vključeni Slovenci.

Člani deželnega tajništva SSK so po preučitvi osnutka ocenili dokument kot neugoden in v nasprotju s pričakovani slovenske narodnostne skupnosti v Italiji.

Žal se v tem dokumentu odražajo slutnje, na katere je opozarjala

SSK že ob sprejemanju in ob ratifikaciji osimskih sporazumov, kajti kratki osnutek vsebuje samo sedem členov, omejuje se izključno na Slovence v tržaški pokrajini in kljub sklicevanju na Londonski sporazum bistveno omejuje njegovo vsebino. Od redkih določil, ki jih predvideva, so nekatera že itak uresničena, druga pa nezadovoljiva in nejasno formulirana.

Od redkih členov samo trije urejajo zahteve slovenske manjšine in se nanašajo na: rabo jezika z upravno in jurisdikcionalno oblastjo, vprašanje spremenjenih priimkov v prvotno obliko in izročitev svetoivanskega Narodnega doma družbi Dom v uporabo.

Manjka, kot rečeno, vsakršna omemba pravic Slovencev v videmski in goriški pokrajini, pri čemer ne more zadovoljiti spremna beseda ministrskega predsedstva o nadaljnjem preučevanju njihovega položaja. Za tržaško pokrajino pa je osnutek povsem pomanjkljiv, kar zadeva določila o uporabi slovensčine v izvoljenih svetih, toponomastiko, določila o šolstvu in uni-

verzi, sredstva javnega obveščanja, podporo kulturnim ustanovam ter zaščito slovenskega ozemlja pri razvijanju in izvajanju urbanistične politike. Prav tako osnutek ne predvideva povračila škode tistim, ki so bili pod fašizmom preganjani, in ne podeljuje nobene pristojnosti deželi Furlaniji-Juljski krajini glede manjšinske problematike, kar je vse zahteval zakonski osnutek SSK in drugi osnutki o globalni zaščiti Slovencev. V tej smeri so se izrekli predstavniki raznih strank v parlamentu ob ratifikaciji osimskih sporazumov.

Osnutek torej nikakor ne uresničuje 8. čl. osimskega sporazuma, po katerem mora italijanska vlada uresničiti vsa določila, ki jih je že vseboval posebni statut priložen Londonskemu memorandumu; še najmanj pa je v skladu z uvodom osimskega sporazuma, ki obvezuje podpisnice, da se pri manjšinski zaščiti držita načela največjega možnega varstva pripadnikov manjšin.

Deželno tajništvo SSK iz zgoraj omenjenih razlogov odločno odklanja ta osnutek, postavlja zahtevo, da se bistveno spremeni na podlagi zahtev manjšine, nadalje zahteva, da vlada pri svojem obravnavanju manjšine upošteva delo in mnenje komisije, ki jo je sama postavila, ter apelira na stranke, ki omogočajo življenje sedanji vladi in predstavljajo tudi Slovence, da odločno nastopijo za popravo izdanega osnutka.

KOMENTAR:

Okoli tržaškega župana

Mednarodni tisk posveča v zadnjem času precejšnjo pozornost Trstu. Starejša in srednja generacija se prav gotovo še spominjata, kako je bilo to mesto tik pred koncem druge svetovne vojne in skoraj desetletja po vojni predmet živahnega zanimanja ne samo svetovnega tiska, temveč tudi živahne diplomatske dejavnosti. Tedaj je šlo za njegovo ozemeljsko pripadnost. Po londonskem sporazumu iz leta 1954 je Trst ponovno pripadel Italiji. Italija in Jugoslavija pa s tem sporazumom še nista formalno in dokončno uredili vprašanja državne meje, kajti ta problem je bil

dokončno rešen šele s podpisom osimske pogodbe jeseni leta 1975.

Zakaj je Trst 24 let po podpisu londonskega sporazuma in skoraj 18 mesecev po ratifikaciji osimske pogodbe ponovno postal predmet zanimanja svetovne javnosti?

Odgovor na to vprašanje bi seveda zahteval več časa. Naj se zato omejim le na navedbo neposrednega vzroka tega zanimanja, ki prav gotovo obstaja v dejstvu, da je na zadnjih občinskih volitvah v Trstu v juniju letos prejela relativno večino glasov in s tem 18 od skupnih 60 mandatov tako imenovana Lista za Trst, kateri pripada tudi

sedanji tržaški župan, dr. Manlio Cecovini.

Lista za Trst je novo tržaško italijansko politično gibanje, ki so ga priklicali k življenju zlasti nekateri bivši vidnejši pripadniki socialistične, liberalne in republikanske stranke. Ti predstavniki so namreč po podpisu zadnje pogodbe med Italijo in Jugoslavijo iz protesta zapustili svoje stranke.

Zanimivo je, da je ta lista na volitvah bogato žela tudi na polju, ki je bilo do tedaj domena obeh vodilnih italijanskih strank, se pravi Krščanske demokracije in komunistične partije. Prizadejala pa je na-

ravnost strahoten udarec manjšim strankam. To pomeni, da so zanjo glasovali tako levičarji kot desničarji, tako srednji sloj kot proletariat.

Je to gibanje muha enodnevnica? Natančen odgovor na to vprašanje bo gotovo dala že bližnja prihodnost, vendar je že zdaj jasno, da je Lista za Trst zaradi odločnega nasprotovanja sporazumevanju in sodelovanju med Italijo in Jugoslavijo in torej tudi sporazumevanju med italijansko večino in slovensko manjšino izredno nevaren pojav, nosilec šovinističnih klic, kar vse zelo spominja na nastanek italijanskega fašizma. Bolj kot protest zoper rimsko birokracijo je to gibanje izraz tržaške italijanske nacionalistične miselnosti, ki je žal še vedno značilna za tolikšen del italijanskega prebivalstva v Trstu. Ta del prebivalstva se nikakor ne more

spriznati z dejstvom, da so za nami časi, ko so se Slovenci v stiku z italijanskim svetom v narodnostnem pogledu utapljali. Zdaj hočejo Slovenci biti povsem enakopravni Italijanom, kar ni samo njihova pravica, temveč tudi prvi pogoj za resničen in vsestranski napredek obeh narodnosti v Trstu.

Koroška stvarnost – v NAŠEM TEDNIKU

36

Aus dem Wilajet Kärnten

Bemerkenswert ist, daß mit Rücksicht darauf, daß kein Gesetz und keine Verordnung besteht, welche die Ausfüllung der oktroirten deutschen Fragebogen in deutscher Sprache vorschreiben, die slow. Genossenschaften diese deutschen Drucksorten seither in slowenischer Sprache ausfüllen — ohne weitere Beanständung seitens des Landesgerichtes.

10.

Die Lorbeeren des sog. Schwentner'schen Zivilsenates des Landesgerichtes Klagenfurt ließen auch den Strafsenat desselben Gerichtes nicht ruhig schlafen. Während früher der slowenische Vortrag vorbehaltlos zugestanden war, was durch Vernehmung eine Reihe von slow. Advokaten und Advokaturskandidaten sowie der früheren Vorsitzenden dieses Senates festgestellt werden kann, stellte sich dieser Senat gelegentlich der Verhandlung in der Strafsache Bl. VII, 129/8 am 15. Mai 1908 plötzlich auf den Standpunkt, daß der slowenische Vortrag des Vertreters des Privatklägers und des Verteidigers des Angeklagten nach den bestehenden Sprachenerlässen (welchen?!) bei Abwesenheit der Parteien nicht gestattet sei!

Am 8. Oktober 1908 hat aber derselbe Senat in der Strafsache zweier slowenischer Parteien (Bl. VII, 298/8), von denen die eine bei der Verhandlung anwesend war, weder den Vertreter der anwesenden Partei noch den Gegenvertreter in slow. Sprache plädieren lassen, worauf beide Parteien die Verhandlung bzw. Vertretung der Privatanlage niederlegten und sich entfernten. Der Senat aber führte unbekümmert darum die Berufungsverhandlung zu Ende.

Dafür verwehrte derselbe Senat bei einer am 18. Oktober 1908 stattgefundenen Berufungsverhandlung in Strafsachen (Bl. II, 301/8) den slowenischen Vortrag des Verteidigers nicht, obwohl der Angeklagte nicht zugegen war.

Man scheint also inzwischen die Sprachenerlässe nachgelesen und gefunden zu haben, daß die Sprachenerlässe auf die An- oder Abwesenheit der Parteien bei den Strafverhandlungen keinen Bedacht nehmen.

Nichtsdestoweniger erlaubt sich dieser Senat auch heute noch die verschiedensten Willkürlichkeiten und geht nach den Sprachenverordnungen nicht einmal dann vor, wenn der Angeklagte keines einzigen deutschen Wortes mächtig ist. Die Anklageschrift ist stets deutsch; sie wird dem Angeklagten niemals übersetzt, selbst dann nicht, wenn es sich um den Kopf handelt. Die Verhandlung ist deutsch, selbst wenn alle daran beteiligten Personen der slowenischen Sprache mächtig sind; der Staatsanwalt begründet seine Anklage in deutscher Sprache, selbst dann, wenn er des Slowenischen vollkommen mächtig ist, und ein Hindernis irgendwelcher Art für den slowenischen Vortrag nicht auffindbar ist; selbst das Urteil wird in deutscher Sprache verkündet; der Angeklagte erfährt in slowenischer Sprache nur die Höhe der ihm zugedachten Strafe — die Gründe braucht er nicht weiter zu wissen, ebenso wenig, daß das Urteil im Namen Sr. Majestät gefällt wurde.

11.

Natürlich machte die neue Formel von der gerichtsblichen Sprache bald auch bei den Bezirksgerichten Schule. So schloß sich das Bezirksgericht Klagenfurt in der Streitsache zweier slowenischer Besitzer aus der Klagenfurter Umgebung (C III 277-7) der vom Landesgericht eingeschlagenen und vom Oberlandesgericht genehmigten neuen Praxis an, wobei das Bezirksgericht noch einige Schritte weiterging, indem es die Sprachenverordnungen, da dieselben niemals verfassungsmäßig kundgemacht worden seien, überhaupt für rechtswirksam erklärte und seiner nationalen Gehässigkeit überdies mit folgenden Sätzen die Zügel schließen ließ: „Daß es in Kärnten Slowenen, richtiger Wenden oder Windische

gibt, wird niemand leugnen, jedoch ist die Sprache derselben von der slowenischen Schriftsprache, der sich die slowenischen Advokaten bedienen, verschieden. Die windische Landbevölkerung versteht auch diese Sprache nicht (!!). Es ist also vollkommen zwecklos (!!) in einer Sprache zu verhandeln, die den Parteien selbst fremd (!!) ist“. So redet ein Richter, der einen Richterposten inne hat, bei dessen Besetzung die Kenntnis der slowenischen Sprache, natürlich Schriftsprache, gefordert wird. Freilich, das Slowenisch, welches dieser Richter radebricht, ist allerdings mehr zu erraten, als zu verstehen. Es ist aber eine bewußte Unwahrheit, welche von der ganzen Skrupellosigkeit, mit welcher gegen die slowenische Sprache von amtswegen zu Felde gezogen wird, zeugt, wenn behauptet wird, daß die Kärntner Slowenen die slowenische Schriftsprache nicht verstehen.

Das Landesgericht als Rekursgericht ließ sich nun von demselben Richter, welcher diese Ungeheuerlichkeiten verbrochen hatte, Bericht erstatten über die sprachliche Übung bei diesem Bezirksgericht. Daß dieser Bericht so ausfiel, daß die angefochtene Entscheidung des Bezirksgerichtes bis auf das i-Tüpfelchen gedeckt war, versteht sich nach dem eben Gesagten von selbst. Nichtsdestoweniger entbehren die Einzelheiten dieses Berichtes nicht des Interesses, weil sie wieder zeigen, zu welch unsinnigen Künsteleien die Gerichte Zuflucht nehmen müssen, um dem slowenischen Advokaten den Mund zu verschließen. In der Rekursentscheidung vom 15. 11. 1907 ist zu lesen, wie das Bezirksgericht an das Rekursgericht berichtet hatte: „daß in den Fällen, wenn keine der Prozeßparteien im Verhandlungstermin erschienen ist, der slowenische Vortrag nur ausnahmsweise einigemale (?) zugelassen wurde, (also ganz abzuleugnen getraute man sich's doch nicht), wenn beide beteiligten Prozeßparteien der slowenischen Sprache (warum nicht der windischen?) mächtig waren, von einer Übung in diesem Sinne aber keine Rede sei.“
(Dalje prihodnjic)

DR. JOŠKO TISCHLER:

Bil je soustanovitelj in prvi predsednik NSKS ter prvi glavni urednik NT. Je starosta slovenskih političnih in kulturnih delavcev na Koroškem. Med drugo vojno je bil izgnan na Predarlško in si je leta 1945 pridobil velike zasluge za vrnitev slovenskih izseljencev in izgnancev na njihove koroške domove. Leta 1945 nam je izbojeval kot član deželne vlade obvezno dvojezično šolo. Je oče Slovenske gimnazije. Leta 1972 je zopet postal v zelo težavnih razmerah predsednik NSKS. Na pobudo dr. Joška Tischlerja so Koroški Slovenci 11. okt. 1955 predložili dunajski vladi memorandum o členu 7 državne pogodbe. Bil je to začetek skupnega nastopanja obeh naših osrednjih narodnopolitičnih organizacij NSKS in ZSO.

Na tem dokumentu sloni slej ko prej naše delo.

30-letnica NT: Prejemniki priznanj Narodnega sveta

DR. PAVEL APOVNIK:

Pridobil si je posebne zasluge za usmeritev Kluba slovenskih študentov kot shajališča vseh slovenskih študentov na Dunaju. Več let je bil podpredsednik ZSO. Kot uradnik, tako v Velikovcu pri okrajnem glavarstvu kot v Celovcu pri deželni vladi je bil in je dostopen vsem Koroškim Slovincem, ob vsakem času, v vseh zadevah. Leta 1975 je bil glavni kandidat KEL. Je neumoren pobudnik za slogo in poštene odnose med koroškimi Slovenci.

MARIO GARIUP:

Župnik v Ukvah — eden naših beneških Čedermacev. Po dolgih letih je v tem kraju Kanalske doline spet spravil v javnost slovenščino. V slovenščini tudi izdaja župnijski list „Ukve“. Skupaj z učiteljem Salvatorom Venosijem je omogočil kljub ogromnim težavam in napadom pouk materinščine za otroke slovenskih staršev na meji slovenskega naselitvenega prostora.

DR. JANEZ HORNBOECK:

Župnik v Podgorjah, dekan in gospodarstvenik, ravnatelj Mohorjeve družbe, najstarejšega in najuspešnejšega knjižnega zavoda koroških Slovincov. Kot gospodarstvenik je imel vedno odprto uho in srce tudi tedaj, ko je NSKS bil v zelo hudih gmotnih razmerah. Kazal je globoko razumevanje predvsem za socialne probleme slovenske študirajoče mladine. Je mož tihega dela, vendar velikih uspehov v korist koroškim Slovincem.

FRANC KASSEL:

Nadaljeval je po vojni skupaj z župnikom Ignacijem Murijem slovensko tradicijo na Djekšah. Leta 1973 je bil prvi kandidat na samostojni občinski listi in je s tem dal pobudo za poživitev organiziranega družbenega delovanja Slovincov v tej tako ogroženi občini na skrajni severni meji slovenskega ozemlja, slovenske Koroške.

NIKO KRIEGL:

Naš steber pri Zilji. Je dolgoten politični in kulturni ustvarjalec med koroškimi Slovenci pri bistri Zilji. Zadnji slovenski občinski odbornik izvoljen na samostojni listi v tem kraju slovenske zemlje. Gajtelnar narodne pesmi in čuvár narodnega blaga na skrajnem zahodu slovenskega naselitvenega prostora. Redno poroča v NT o dogajanju med rojaki pri Zilji.

MILKA HARTMANOVA:

Pesnica, pisateljica, vzgojiteljica, glasnica naše slovenske podjunske zemlje. Dolga leta je bila najbolj napredna kulturna delavka, predvsem kar se tiče izobraževanja žene. Vodila je nešteto kuharskih tečajev, ki pa so bili hkrati narodna in duhovna šola. V času nacizma je delila skupno težko usodo Hartmanove družine. Požrtvovalna, zvesta, vzgledna narodnjakinja, odbornica naše osrednje kulturne organizacije KKZ.

MAKS KANŽIAN:

Dolga leta slovenski občinski odbornik v občini Rožek in podžupan, neustrašen kulturni in politični delavec. Mnogo truda je posvetil tudi vsakdanjim socialnim in narodnim problemom naše narodne skupnosti v domači okolici. Je priljubljen, uspešen in zgleden kmetovalec.

MIRKO KUMER — ČRČEJ:

Eden naših najstarejših političnih delavcev in borcev za samostojno odločanje ter nastopanje koroških Slovincov. Bil je župan samostojne slovenske občine Blato pri Pliberku in pliberški podžupan ter dolga leta zastopnik koroških Slovincov v kmetijski zbornici. Je pisatelj in reden sodelavec NT ter slovenskih oddaj avstrijskega radia. Leta 1965 je bil prvi kandidat Koroške volilne skupnosti, samostojne liste koroških Slovincov.

FRANC LIENHARD:

Preskusil je skoraj vsa taborišča nacističnih krvnikov, pa kljub temu ni izgubil globoke vere v pravico in narodni preporod. Sejal je optimizem celo v najhujših razmerah. Častimo ga za vse tiste, ki so preživeli trpljenje nacizma, pa tudi za vse tiste, ki sta jih nacizem in fašizem kruto umorila.

„Pri nas na Koroškem“ je bil naslov radijske oddaje, ki jo je posnel celovski studio ORF-a v četrtek zvečer in jo predvajal v soboto dopoldan. V tej oddaji so ob moderatorju dr. Reginaldu Vosperniku sodelovali Jože Wakounig, dr. Drago Legiša, Janko Tolmajer, Borut Sommeregger, Florijan Sablatschan, dr. Matevž Grilc, dr. Franci Zwitter, Filip Warasch, Niko Kriegl, Mirko Kumer, Marjan Velik, Jože Kopeinig, dr. Robert Saxer, Magda Koren in ansambel Hanzija Artača. Oddaja je v tej obliki bila nekaj novega: mišljena je bila kot „usten časopis“ — z vsemi rubrikami od uvodnika preko političnega komentarja, intervjuja, domačih kulturnih in športnih novic vsetja do pisma bralca. Intendantu koroškega studia ORF-a Ernstu Willnerju velja zahvala in priznanje, da je omogočil to izredno oddajo in izredni čas. Na sliki: urednik slovenskih oddaj dr. France Vrbinc pozdravlja udeležence in sodelujoče.

Pogreb Jančkovega očeta

Nepričakovano je v Vidri vasi udarila smrt v sosesčino in izrgala gospodarja in gostilničarja Janeza Pika iz srede sosedov. Rajni je še na dan smrti napravil na polju krmo za živino. Prijelo ga je pri srcu in so ga zvečer odpeljali v celovško bolnico, kjer je ob polnoči že umrl. Star je bil 64 let. Zapuščena žena vdovo in več že odraslih otrok. Rajni je imel zelo narodno zavednega očeta, ki mu je pa padel v prvi svetovni vojni. Tudi sam je moral dolgo služiti pri vojakih in bil po vojni še ujet. Vendar je njegova žena zvesto čakala nanj, da sta se potem vzela. Živela sta srečen zakon in gospodarsko napredovala. Povečala sta hišo in odprla gostilno. Modernizirala sta hleve in pitala svinje. Sam je postal kupec z živino, ki jo je dobavljal celovskim mesarjem. Pri kupčiji je bil pošten. Še zadnje tedne je dokupil k hiši nove zemlje.

Pokopalo ga je pet duhovnikov in ogromno ljudstva. Zastopnik župana se mu je zahvalil za bivše delo pri občini. Poslovil se je od nje, ga tudi nek nemški vojni soujtenik, s katerim sta tam postala kamera-da.

Dvojezični pouk

(Nadaljevanje s 1. strani)

burg za Celovcem, da je človek, ki zavže svoj materin jezik, podoben zmedenemu pijancu, ki vrže v prah dragocen biser, namesto njega pa pobere navaden kamen. Mislim, dragi starši, iz tega lahko sklepate, da je najbolj primerna pot, če prijavite svoje otroke za dvojezični pouk, da jim tako uresničite edinstveno možnost in prilžnost, da se naučijo dva deželna jezika: slovenščino in nemščino. Otroci Vam bodo za to hvaležni celo življenje.

Jože Wakounig, glavni urednik NT

NAŠ TEDNIK izhaja vsak četrtek. Naroča se na naslov: „Naš tednik“, Celovec, Viktringer Ring 26. 9020 Klagenfurt. — Telefon uredništva, oglašnega oddelka in uprave 72.565. Naš zastopnik za Jugoslavijo ADIT-DZS, Gradišče 10, 61000 Ljubljana, tel. 22207. Naročnina znaša letno: za tuzemstvo 150.— šil., za Jugoslavijo 150.— din za ostalo inozemstvo 250.— šil. (po zračni pošti 500.— šil.). — Lastnik in izdajatelj: Narodni svet koroških Slovencev — Odgovorni urednik: Nužej Tolmajer, Verovce štev. 2. 9065 Zrelec. — Tiska: Tiskarna Družbe sv. Mohorja v Celovcu, Viktringer Ring 26.

Pliberk: takšen je bil sejem

Letos je letni jarmak potekal bolj mirno kot lani. Le nekaj belih kap je urejevalo ves ogromni avtomobilski promet. Lani pa je dodatno prežalo za vsakim voglom oko postave, kje bi se pojavila kaka dvojezična tabla.

Ker je Pliberk krivično izvzet iz dvojezičnega ozemlja, so Slovenci na svoji zemlji sami postavili dvojezično krajevno tablo. Oblast je zahtevala njeno odstranitev in nato so orožniki v velikem naskoku množično planili po njej. Polomili so jo in odpeljali.

Lani je bila na jarmak ponoči razstreljena električna napeljava v Pliberk, kar pa ni povzročilo teme na sejmu, ampak po vaseh proti Labotu. Storilci so ostali neznani. Na kraju samem

so izvedenci našli le veliko, že močno ponošeno cokljo. Čigava je coklja pa še danes ne vemo.

Letos pa je potekal jarmak tudi v znamenju dobrega sožitja med narodoma. Občina je dala nalepiti poleg nemških tudi enake slovenske lepake. Pa ne samo v domači občini, ampak po vsej Podjuni. In glej čudo — nihče jih ni potrgal. Pač ni bilo ukazano. Pri otvoritvi je tržni svetnik pozdravil tudi „Gäste aus benachbartem Solwenien“. Vsi so dobrodošli, samo ekstremiti ne. Povedal je celo eno slovensko besedo: Srečno!

Je tu zmagal čut pravičnosti do Slovencev? ali pa narekujejo to le prihodnje občinske volitve? Upajmo da prvo! Dobrega sožitja si želimo vsi, tudi mnogi naši nemški sosedje.

rovič „Hiša tete Barbare“ je študirala dramska skupina Oder mladje KDZ. Režiser te igre je Franci Končan.

Tretja skupina SPD „Danica“ pa je pod režijo Saša Kumpa študirala lutkovno igrico Zdenka Florijana „Tolija“.

Poleg intenzivnega dela je še preostalo dosti časa za kopanje, kolikor je pač vreme dopuščalo, predvsem pa za medsebojno spoznavanje in za družabno srečanje z igralci in režiserji. Vsekakor upamo, da bodo vse tri skupine čimprej pokazale našim najmlajšim, kaj so se naučili na seminarju.

Razpisujemo mesto UREDNIKA „Našega tednika“ za takojšnji vstop v službo.

Pogoj: perfektno znanje slovenščine in nemščine. Praksa zaželen. Ponudbe z lastnoročno napisanim življenjepisom pošljite do 30. 9. 1978 na predsedstvo Narodnega sveta koroških Slovencev, Viktringer Ring 26, A-9020 Celovec/Klagenfurt. Plača po dogovoru.

HOTEL „PAKA“ iz VELENJA (Slovenija) vas vabi v nočni bar, tel. 063-851-220. Obiščite restavracijo „Jezero“, tel. 063-850-170.

Lutkovni in dramski seminar v Ankaranu

Že četrto leto organizira Zveza kulturnih organizacij Slovenije seminar za lutkovno skupino „Lutke mladje“ Koroške dijaške zveze. Poleg lutkarjev so se udeležili seminarja dramska skupina „Oder mladje“ KDZ in pa lutkovna skupina Slovenskega prosvetnega društva „Danica“ iz Šentvida v Podjuni. Prvi dve skupini je spremljal tajnik KKZ Nužej Tolmajer, tretjo pa Marjan Srienc.

Lutke mladje so naštudirali lutkovni igrici Marjana Beline „Lisica tatica“ in „Mojca pokrajenlja“ pod vodstvom režiserja Tineja Varla, poleg tega so še vadili „Volk in kozlički“ (Gralowski — Belina). S to predstavo mislijo nastopiti že konec tega meseca.

Mladinsko igro Svetlane Maka-

Kolesa
mopede
bogata zaloga

Trgovina

SIENČNIK

9141 Dobrla vas
telefon 04236-2219

PRIREDITVE

PODJUNSKI VEČER

Prireditelj: SKD „Peter Markovič“ v Rožeku

Kraj: Rožanski dom (Antonič) na Reki pri Šentjakobu v Rožu

Čas: petek, 22. 9. 1978, ob 20. uri

Nastopajo: Ansambel Hanzija Artača in pesnica Milka Hartman

IZLET NA MAČINSKI VRH

Prireditelj: SPD v Celovcu in KZ ZSM Bilčovs

Čas: nedelja, 17. 9. 1978

Odhod in zbirališče: ob 8.30 pri gostilni Stouhütte, po povratku: prijetna družabnost

MLADINSKI KULTURNI VEČER

Prireditelj: Klub slovenskih študentov na Dunaju

Kraj: Vogl v Št. Primožu

Čas: sobota, 16. 9. 1978, ob 20. uri

Nastopajo: Ženski oktet iz Trsta, Akademsko folklorna skupina „France Marolt“ iz Ljubljane, Ansambel „Drava“ iz Borovlj in sestrji Velik

ZA POTOVANJE, KI GA PRIREJA PATER JAKOB

od 6. do 20. oktobra z avtobusom skozi Francijo in Španijo — Lurd — Fatima — se je možno še prijaviti, toda takoj. Majhen avtobus je poln, toda če se kdo še prijavi, bo večji avtobus na razpolago. Pišite na: P. JAKOB — KAPUZINERKLOSTER, Waaggasse, 15, 9020 Klagenfurt/Celovec.

KONCERT ZAGREBSKIH SOLISTOV

Prireditelj: Slovenska prosvetna zveza v Celovcu

Kraj: modra dvorana Doma glasbe v Celovcu

Čas: torek, 19. 9. 1978, ob 19. uri

CELOVEC: ARENA V GALERIJI HILDEBRAND

Od 14. do 29. septembra razstavlja galerija Hildebrand v Celovcu fotodokumentacijo o dunajski ARENI, ki je leta 1976 zbudila nešteto množico Dunajčanov k aktivnemu kulturnemu ustvarjanju. Razstava je odprta od ponedeljka do petka od 16.30 do 19.30. Ogled priporočamo vsem kulturnim in političnim aktivistom in mladini.

PEVSKI KONCERT

Prireditelj: SPD „Borovlje“ v Borovljah

Kraj: Cingelc na Trati

Čas: nedelja, 24. 9. 1978, ob 14.30

Sodelujejo: Logaški oktet iz Logatca Pepca in Danica Čertov Moški zbor SPD „Edinost“ iz Škofič in ansambel „Drava“ iz Borovlj

SLOVENSKO PROSVETNO DRUŠTVO „TRTA“ V ŽITARI VASI vabi na

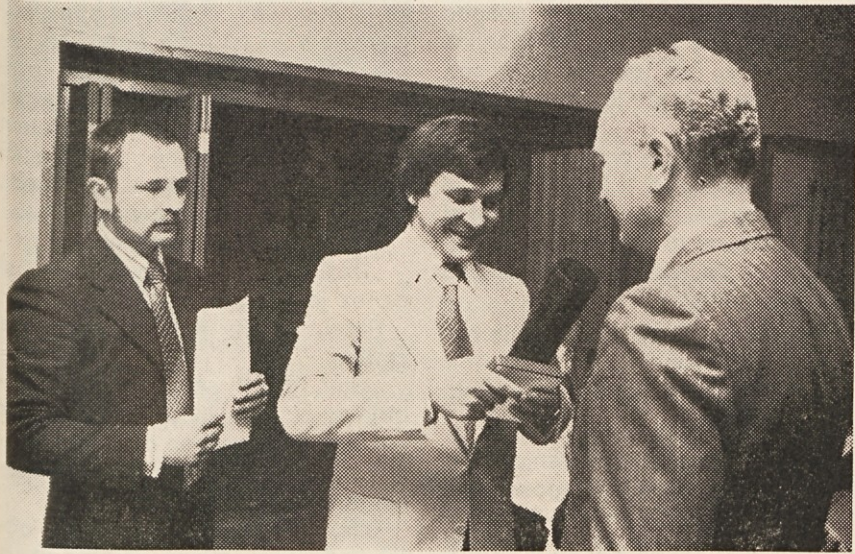
proslavo 70-letnice obstoja

v nedeljo, 24. septembra 1978, ob 14. uri pri Rutarju v Žitari vasi

Sodelujejo:

mešani zbor SPD „DANICA“ — vodi Hanz Kežar
mešani zbor SPD „ZARJA“ — vodi Joško Wrulich
moški pevski zbor MGVS Sittersdorf/Žitara vas — vodi Stanko Topar
moški zbor SPD „VINKO POLJANEC“ — vodi Hanz Kežar
moški zbor SPD „TRTA“ — vodi Jozef Starc
Pihalni orkester Rudnika — Mežica

Po prireditvi prosta zabava s plesom. Za ples bo igral ansambel „Mežiški rudarji“

BOJAN LUBEJ:

V letih 1971 do 1977 je bil generalni konzul SFRJ v Celovcu. Že kot republiški sekretar je bistveno razširil in poglobil odnose predvsem do mlajšega rodu slovenskih političnih delavcev. Bil je vester in dosleden posredovalec med koroškimi Slovenci in SR Slovenije ter SFR Jugoslavije in dokazal predvsem kot generalni konzul SFR Jugoslavije v Celovcu globoko razumevanje za celovitev koroškega slovenskega življenja.

DR. DRAGO LEGIŠA:

Od ustanovitve leta 1954 naprej je bil glavni in odgovorni urednik tržaškega tednika „Novi list“, 12 let pa slovenski župan občine Devin-Nabrežina. Sedaj je reden sodelavec radijske postaje Trst-A. Skozi vsa leta je vestno spremljal in podpiral politično in kulturno delovanje koroških Slovencev. Je velik zagovornik zavestne in samostojne politične drže zamejskih Slovencev.

ŠTEFAN MARKTL:

Bil je soustanovitelj NSKS in NT ter zadnji občinski odbornik na slovenski listi v občini Ruda. Je mejnik ob severovzhodnem obrobju slovenskega ozemlja. Na svoji lastni koži je pred vojno, med vojno in po koncu vojne občutil grenko usodo koroškega Slovence in kljub temu ni klonil.

JANKO TOLMAJER:

Za svojo zvestobo slovenstvu je bil izseljen. Bil je soustanovitelj NSKS in NT, podpornik in reden dopisnik NT ter njegov dolgoleten odgovorni urednik. Je neustrašen branilec malega človeka in velik posrednik svoje globoke duhovne izobrazbe in svojih bogatih, tudi bridkih življenjskih izkušenj.

30-letnica NT:

Prejemniki priznanj Narodnega sveta

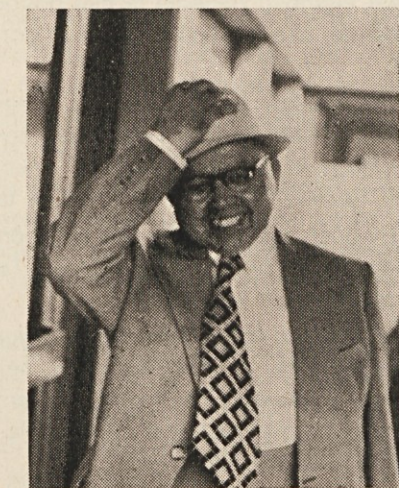
DR. KURT SKALNIK:

Dolga leta je bil glavni urednik dunajskega katoliškega tednika „Die Furche“. Posebno pozornost je posvečal vprašanju slovenske in hrvaške narodne manjšine v Avstriji. V tem svojem zavzevanju je videl obveznost avstrijskega demokrata do šibkejših skupin avstrijske družbe. Slovenskim predstavnikom je omogočil, da so ponesli vest o koroških Slovencih med nemško govorečo avstrijsko javnost.

ULRICH TRINKS:

Za dolga leta prvorbitelj solidarnostnega gibanja za pravice koroških Slovencev in gradiščanskih Hrvatov. Kot vodja Evangeličanske akademije in kot bivši član nadzornega odbora avstrijskega radija močan branilec interesov manjšine vseh vrst — kot evangeličan je sam član verske manjšine v naši državi. Je eden vogelnih kamnov za premagovanje nestrpnosti v avstrijski družbi.

DR. PAVLE ZABLATNIK:

Dolga leta je bil podpredsednik KKZ in celo desetletje ravnatelj Slovenske gimnazije. Že kot mlad človek se je posvetil znanstveni obdelavi in raziskovanju slovenskih ljudskih običajev, šeg in navad. Posebno pozornost je posvetil našemu jeziku in našim narečjem na Koroškem. Kot razrednik prvih maturantov in poznejši ravnatelj Slovenske gimnazije je bil razumeva-joč vzgojitelj slovenske dijaške mladine.

ALOJZ VAVTI:

Starosta slovenskih duhovnikov na Koroškem. Izkusil ječe v času nacizma ter pretrpel vsa zatiranja, preganjanja in sramotenja, ki jih je moral in jih še mora doživljati slovenski duhovnik in izobraženec. Je priljubljen pisatelj in dopisnik NT. Duhovni oče selske slovenske farne in občinske družine.

DR. ROBERT SAXER:

Je glavni pobudnik gibanja „Aktion Kärntner Christen für die Versöhnung/Akcija koroških kristjanov za spravo“. V okviru tega gibanja in tudi kot učitelj na celovski univerzi je publicistično-znanstveno obdelal in analiziral pereča vprašanja koroških Slovencev. Neustrašno se je osebno postavil v bran tudi v najtežjih trenutkih, ob bojkotu in napadih koroških nemškonacionalnih včerašnjakov.

SR. GONZAGA KOBENTAR:

Že v času zgodnjih petdesetih let je bila nepogrešljiva vzgojiteljica za ženske poklice. Znala je posredovati ženski mladini svojo visoko strokovno izobrazbo ter vlivala v mlada srca ljubezen do naroda in globoko vernost. Je voditeljica in duša Zveze absolventk gospodinjstskih šol ter kulturna delavka in mentorka znanih zaključnih prireditev gospodinjstske šole v Šentpetru pri Velikovcu.

Ob 30-letnici izhajanja NT naše čestitke in najboljše želje za nadaljnjo odločno borbo za življenjske pravice borečega se ljudstva koroških Slovencev. Želimo, da bi naši sodeželani le prišli do uvidenosti o upravičenosti naše borbe, da bi tako zavladal v naši Koroški res pravičen mir in enakopravnost.

Janko OGRIS

trgovina in gostilna v Bilčovsu

WOLFGANG ALTENDORF:

Kupljena ura

Dr. F. mi je pokazal svojo najdbo. Dolga leta jo je hranil neki pokrajinski muzej in sem jo prav gotovo že kdaj videl. Šlo je za nekaj fibul, zapestnic — ena je bila veliko vredna — vse dobro in staro zlato, pa še za nekaj črepinj in eno skoraj povsem ohranjeno žaro.

„To je torej moje prvo odkritje,“ je razlagal dr. F. „Vendar nisem navezan nanj samo zaradi tega. Gre za posebne okoliščine, ki vas bodo gotovo zanimale. Profesor P., pri katerem sem bil tedaj za asistenta, me je opozoril na neko gradbišče sredi mesta. Profesor P. se je namreč specializiral na gradbišča. Od vsakega izkopa si je obetal kaj novega. Stalno je bil v zvezi z gradbenim uradom in je tudi vsepovsod drugod razpredal svoje tipalke.

Takoj sem krenil na pot. V življenju doživim naključja, ki mejijo na čudeže. Prišel sem na gradbišče, kjer je skupina delavcev rila v zemljo. Z zanimanjem sem jih začel opazovati. Takrat so take stvari delali še več ali manj ročno. Niso še imeli tistih velikih bagrov, ki jih uporabljajo danes. In tedaj sem odkril tisto mesto. Bila je temnejša lisa v steni izkopa. Spoznal sem se na take temne lise. Ko sem si polžiče ogledal liso, mi je bilo treba samo malo popraskati s prsti. Prevzela me je lovska mrzlota. Iz žepa sem potegnil lopatico, vendar me je nekdo prekinil ni me postavil nazaj v sedanjost. „Kaj pa počnete tukaj?“ je zagrmel debel bas. „Poberite se, le hitro!“ Bil je gradbeni mojster in njegova močna postava mi je vlila strahospoštovanje. „Poslušajte,“ sem rekel, „tole je važna reč...“

„Me niti najmanj ne zanima. Tu nimate ničesar iskati. Naj vam dam rahel pospešek?“

Bilo je očitno, da je možakar močan kot medved, pa kljub temu nisem popustil. „Če tegale ne bomo skrbno popravili, bo to za znatno nenadomestljiva izguba.“

Zasmejal se je. „Za znanost...! Na moje izgube sploh niste pomislili. To mi je pa všeč. Mar sploh veste, koliko me velja ena gradbena ura na tem gradbišču? Sto frankov, in to je zelo mila ocena. Torej, poberite se!“

Moral sem rešiti najdbo, pa naj velja, kar hoče. In ker sem bil pravkar dobil svojo asistentsko plačico 250 frankov, s katerimi sem moral

živeti ves mesec, si kupovati knjige, plačati najemnino za sobico in odplačati dolgove — sem segel v žep in pomolil stavbeniku stofrankovski bankovec. Delavci so se zbrali orkog naju. Pismena pogodba torej ni bila potrebna. „Tule prosim,“ sem rekel — „sto frankov za eno uro. V tem času bo opravljeno. Se strinjate?“

Spet se je zasmejal in vzel bankovec. „Ena ura odmora!“ je zaklical. „Zdaj je pol deset. Ob pol enajstih nadaljujemo z delom. Dobro se odpočijte, fantje, tale gospod vam je plačal počitek!“ Med veselimi kriki „Živio!“ sem odhitel k profesorju P. V desetih minutah bodo opravljene vse formalnosti. Potem se bova skupaj spravila na delo. In nemara bom pozneje dobil nazaj tudi tistih sto frankov, ampak to zdaj ni bilo važno. Toda profesorja ni bilo doma. Odšel je ven. Kam, tega ni nihče vedel. Tako mi je povedal hišnik. Poklical sem mestnega referenta za spomeniško varstvo, ampak bilo je kot zakleto — tudi njega je pogoltnila zemlja in ga ni bilo moč najti ne v njegovem uradu ne doma. Da ne bi izgubljal časa, sem si sposodil hišnikovo kolo in se odpeljal na gradbeni urad. Dvajset minut kupljene ure je že šlo v izgubo. Po dolgotrajnih formalnostih sem slednjič le izvedel, kako se piše gradbeni mojster. Ni bil iz našega mesta. Telefoniral sem njegovemu podjetju, vendar so mi povedali, da je to stvar gradbenega odbora, ki se bo sestel šele naslednjega dne. Bil sem obupan. Povedali so mi naslov arhitekta, ki je naredil načrte za bodočo stavbo, in mi zaželeli veliko sreče.

Arhitektova tajnica mi je po telefonu razložila, da nikakor ne sme motiti svojega šefa. Pogovarja se z zelo pomembno stranko. Prosil sem in jo rotim in ko vse to ni zadostovalo, sem se spet zavihtel na kolo in se odpeljal k njemu z namenom, da me nobena stvar ne bo več zadržala. Osebnost moram govoriti z arhitektom. Ko sem se pripeljal tja, je preteklo že petdeset minut moje ure. Kljub temu se vse še lahko srečno konča. Gotovo je imel arhitekt avtomobil, kar sicer tedaj ni bilo tako samo po sebi umevno.

Tajnica mi je povedala, da se je arhitekt pred petimi minutami odpeljal ravno s tem avtomobilom.

Stranka je šla z njim. „Zemljišče ni daleč od tod. V dveh minutah boste tam.“ Opisala mi je pot. Ampak najbrž je bil njen opis napačen ali pa v razburjenosti nisem dobro poslušal. Vskakor nisem našel ne zemljišča ne arhitekta. Kupljena ura se je iztekla. Obupan sem se vrnil na gradbišče. Še ene ure mi stavbenik prav gotovo ne bo prodal.

Na gradbišču nisem mogel verjeti svojim očem. Najdišče je bilo zavarovano po vseh predpisih in moj profesor je vneto kopal. „No, kje pa se potikate?“ me je posmehljivo vprašal. Vse sem mu razložil in prisrčno se je zasmejal. „Dragi prijatelj, to so vendar posli, ki jih izkušen arheolog opravi potem, ko je poskrbel za najdbo. Najprej izkopavanje, potem šele birokracija. Vam tega na univerzi niso vbili v glavo?“

Ozrl sem se proti zagovednemu stavbeniku. Toda njegov obraz je bil nadvse priazen. „Gospodu profesorju sem vrnil vaših sto frankov,“ je dejal.

„Ah, res...?!“ Profesor P. mi je izročil bankovec. „Z denarjem bi lahko ravnali malo bolj previdno. Vrednosti denarja ne gre podcenjevati. Razen če niste podedovali bo-

gate dediščine! In zdaj na delo! Kmalu bomo tako daleč, gospod Frantzen!“ je zaklical stavbeniku. „Vzemite si čas, gospod profesor, le vzemite si čas!“ je odvrnil gradbeni mojster.

„Kako se vam je posrečilo?“ sem začudeno vprašal. „Mene je hotel tale dedec požreti s kožo in kostmi vred. Zato mi ni preostalo nič drugega, kot da sem mu odkupil eno gradbeno uro.“

„Zadevo sem mu razložil,“ je odgovoril profesor.

„Razložil? Kaj mislite, da jaz tega nisem poskusil.“

„Držal sem mu predavanje o arheologiji na splošno in posebej o tej najdbi. Možakar je čisto ponorel, odkar ve, da gre za grob približno tridesetletne, prekrasne kelt-ske kneginje, ki je iz žalosti zaradi prezgodnje smrti svojega moža z zlomljenim srcem...“

„Ampak — to so vendar neumnosti!“ sem segel profesorju v besedo.

„Kaj res...? Morda pa niso. Pogledjte prosim kakovost tegale uha in dragocenost zapestnice — brez dvoma gre za grški vpliv! Daleč je potoval gospod, tale umrl soproj naše male kneginje, mar ne? Vsi imamo svoje sanje, tale stavbenik in vi. In kdor zna ubrati prave strune, si prihrani dosti poti. Mar se vam ne zdi tako?“

LUDVIK AŠKENAZY:

Metoda prepričevanja

Povedal vam bom zgodbo o tem, kako smo razbili okno. Pravzaprav ga nismo razbili mi, temveč on. To je bilo prvo okno v življenju tega otroka. Na nesrečo je ženketanje stekla na našem dvorišču usodno odjeknilo.

Koščki stekla so ležali po dvorišču, hišnica pa je hodila po njih z bosimi nogami.

„Za kriščevo voljo,“ je vpila, „človek mora paziti še na tuje otroke! Kdo jih bo vzgajal, ko pa so možje in žene neprestano na konferencah in sestankih.“

Do tedaj smo živeli mirno, urejeno življenje. Zdaj ko je med nas stopilo tako rekoč samo življenje, sem se odločil, da se bom z malim delikventom pogovoril po vseh pravilih moderne pedagogike.

„Tudi jaz sem bil otrok,“ sem pričel.

„Si bil lep ali grd otrok, očka?“

„Čakaj,“ sem dejal, „ne filozofiraj! Zdaj ni čas, da bi o tem govorila. Seveda sem bil lep otrok... Želim s teboj razpravljati o nečem drugem. Pravzaprav si srečen, ker živiš v času, ko se z otroki pogovarjajo, ker se z menoj ni nihče pogovarjal. Jaz sem imel očka, ki je nosil pas.“

Zanimal se je, ali je bil pas vojaški ali ne.

„Ne,“ sem dejal, „to je bil civilni pas, ampak to zdaj ni važno. Pravim ti to zato, ker dandanes ravnajo z otroki popolnoma drugače. Vi otroci ste lahko srečni, ker živite v sedanjem času. Ko razpravljajo o bodočnosti, upoštevajo vas. Kako pa si sploh mogel pomisliti, da sem bil jaz grd otrok?“

„Saj nisem mislil,“ mi je odgovoril. „Všeč si mi!“

„No, vidiš,“ sem nadaljeval, za-

vedajoč se svojega cilja, „tako je to. Danes vas vzgajamo s prepričevanjem, vi pa tega ne znate ceniti. Danes imajo otroci vse pravice. Vidiš, pogovarjam se s teboj kot z odraslim. Vse ti pojasnujem po očetovski, nežno... Ne suči se kot na ražnju, cepec! Lepo sedi, kadar se s teboj pogovarjam!“

„Da,“ je dejal skrušeno.

„Da,“ sem nadaljeval, „kaj si danes jedel za kosilo?“

Pravi, da je jedel krumpirjeve cmoke.

„Glej, glej,“ sem dejal, „krompirjeve cmoke. In to si dejal kar nekako mimogrede, omalovaževalno! Ali veš, kaj so za nas pomembni krumpirjevi cmoki?“

„Da,“ je rekel, „to se pravi, očka...“

„Ne prekinjaj me,“ sem dejal, „srečen si lahko, di si se rodil pred petimi leti. Če bi se rodil prej, bi se ti lahko marsikaj pripetilo. Danes te hočemo vzgajati z metodo prepričevanja... Le kako ti je prišlo na um, da sem bil jaz grd otrok?“

„Očka,“ je dejal preplašeno.

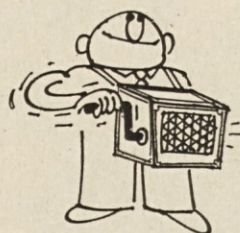
„Kaj je? Kaj hočeš?“

„Očka,“ je dejal, „ali mi danes ne bi mogel izjemoma primazati ene okoli ušes?... Jaz... meni se strašno mudi: Na dvorišču igramo nogomet...“

**PRVA NAGRADA ZA
NAJAKTUALNEJŠO
MASKO »DELAJSKO
STANOVANJE«.**

**Boljše dohodke
delavcem**

DR. JAKOB SKET:

21

Miklova Zala

„Vi ste brat — mojega — nesrečnega očeta?! Vi ste moj stric, stric še bolj nesrečne Miklove Zale!“

Govoreč, se oklene sivolasega moža ter ga goreče poljubljuje v lice. Uganila je, da je on njen stric Marko, o katerem ji je mnogokrat pripovedoval oče Serajnik. Mislila je vedno, da se njegova duša že veseli v nebesih, ali glej, zdaj je prišel naenkrat tu pred njo, kakor da bi bil vstal od mrtvih.

Dolgo sta govorila potem Zala in Marko o nezgodah svojega življenja. Z živimi barvami je slikal sivolasi mož krvave boje s Turki pred Belgradom. Opisoval je pogumnost svojega brata Mikla in prijatelja Serajnika. Iskreno je govoril o pobožnem menihu Kapistranu in o čudotvorni njegovi podobi Matere božje.

Sedaj je pokazala Zalika svojemu stricu Kapistranovo svetinjo. On jo je spoznal za tisto, katero je nosil sveti mož v boju in jo pozneje podaril njegovemu bratu Miklu zato, ker mu je bil rešil življenje.

Marko se ni mogel prečuditi nad tem, kako Bog vodi pota človeška. Z navdušenostjo je prijel za znano sliko in jo pritisnil v božjem strahu na gorke prsi.

Zdaj je bil ves oživiljen, navdušen in ognjen. Novo živ-

ljenje mu je vdahnila ta slika in ovenelo truplo. Nova nada mu je prešinila dušo in srce. V temni sužnosti se je bil postaral, bil osivel. Njegovo življenje je bilo podobno cvetlici, ki usahne in ovne, ako ji odvzameš luč in gorkoto svetlega sonca.

A zdaj se je starček zopet pomladil, njegove kite so postajale krepke. V sebi je čutil novo moč, novo življenje. Čutil se je čvrstega in čilega mladeniča, kakor takrat, ko je še pestoval nežno Zaliko doma v Rožni dolini.

„S solzami v očeh sva se ločila tvoj nesrečni oče in jaz od tebe v zibelki in od tvoje uboge matere. Tedaj sva šla neustrašena gotovi smrti naproti.“

S solzami v očeh pa te najdem zopet, draga Zalika, ali sam brez tvojega očeta, in povrh še v tuji, nepoznani deželi. Sedaj grem k novemu, boljšemu življenju.

Na tehle rokah sem te pestoval mlado dete. Ljubil sem te, kakor svojo kri, kakor svoje telo.

A ta ljubezen še ni zamrla v mojem srcu, ni se zadušila v temni sužnosti. Ne, ona še živi, a tem močnejše, čim dalje te gledam, ljuba moja Zalika. Rešiti te moram, moje dete. Za te hočem žrtvovati svojo kri. Poskusiti hočem, da te spravim iz teh zaduhlih zidov. Iztrgati te hočem iz mehkužnih, poželjivih rok nečloveških Turkov. Privesti te hočem v naročje tvojemu dragemu Mirku!“

Zalika se je čudila nad to izpremembo sivolasega moža. Ali zaupala mu je. Iz njegovih oči je žarela goreča ljubezen, pogum in mladostna navdušenost. Njegovo največje hrepenenje, njegova največja želja je bila sedaj, da reši svojo ljubo Zaliko sužnosti in mučeniške smrti.

Dolgo sta se pogovarjala naša prijatelja. Zalika je s solzami v očeh tožila, kako jo je zvijačno izdala njena nek-

danja prijateljica Almira in da je to gotovo storila le zaradi tega, da si prisvoji njenega ženina Mirka. A zdaj se najbrž sama ponaša, da je le ona rešila Mirka in njegove tovariše, in ljudje ji menda to tudi verjamejo.

Marsikaj sta si še povedala drug drugemu, a naposled se tudi dogovorila, kako in kdaj hočeta poskusiti, da utečeta.

Čas Markove straže je dotekel in on se je ločil, navdušen in oživiljen, od svoje drage bratične.

Drugi dan sta se skrivši, vsak po svoje, pripravljala na tajni ponočni beg. Marko sam je vse priskrbel, kar je bilo potrebno, da se rešita.

Pozno v noči tistega dne je prišla zopet vrsta na Marka, da je stražil po hodnikih in mostovžu. Mrtva tišina je krleževala v starem zidovju sultanove palače. Le njegove stopinje so skrivnostno odmevale, naznanjajoč, da vestno čuva stražnikovo oko. Ali naenkrat se je ustavil čuvaj in potrkal tiho na vrata Zaline sobe.

„Hitro se obleči v tole preprosto obleko!“ reče Marko, stopivši oprezno v Zalino sobo. „Jaz imam sedaj stražiti do ene ure ponoči. Imava torej malo časa. Lice si pobarvaj s črno barvo! Mislili bodo, da si zamorska Afričanka in nizka služabnica na dvoru...“

Tako je dobro, kakor si zdaj.

Na, sedaj si še opaši ostro sabljo pod gornjo haljo! V nesreči ti utegne koristiti. Svojo prejšnjo obleko pa poskrbi boljše ko moreš, v roko pa vzemi tale zavitek! V njem je zame obleka, kakršno nosijo turški trgovci, in tudi nekaj blaga za na prodaj.

Zdaj pa pojdi in zakleni sobo za seboj!“

In šla sta. Krepko in močno je stopal nočni stražnik po

RADIO CELOVEC SLOVENSKE ODDAJE

NEDELJA, 17. septembra: 07.05—07.35 Duhovni nagovor — Naj pesmica naša darilo vam bo.

PONEDELJEK, 18. septembra: 13.45—14.30 Celovski radijski dnevnik — Iz ljudstva za ljudstvo.

TOREK, 19. septembra: 09.30—10.00 Land an der Drau — Dežela ob Dravi. 13.45—14.30 Celovski radijski dnevnik — Sport — Otroci, poslušajte!

SREDA, 20. septembra: 13.45—14.30 Celovski radijski dnevnik — Vse vprek.

ČETRTEK, 21. septembra: 13.45—14.45 Celovski radijski dnevnik — Koroški zbori — Dr. Apovnik: Pravni nasveti za vsakogar (pon.).

PETEK, 22. septembra: 13.45—14.45 Celovski radijski dnevnik — Iz kulturnega življenja koroških Slovencev.

SOBOTA, 23. septembra: 09.45—10.30 Od pesmi do pesmi — od srca do srca.

TV AVSTRIJA 1. SPORED

NEDELJA, 17. septembra: 15.45 Sla po zlatu v Alaski — 17.00 Slike naše zemlje — 17.25 Calimero — 17.30 Wickie in močni moške — 17.55 Za lahko noč — 18.00 Klub seniorjev — 18.30 Kdo pa si ti? — 19.00 Avstrija v sliki — Gradiščanska — 19.25 Kristjan v času — 19.30 Čas v sliki 1 s kulturo — 19.50 Sport — 20.15 Neveste Kurta Roidla — 21.50 Sport — 22.00 Nočni izbor — cirkus pesmi — 22.45 Poročila.

PONEDELJEK, 18. septembra: 9.00 Am, dam, des — 9.30 Dežela in ljudje — 10.30 Kopališki mojster Spargel — 17.30 Am, dam, des — 17.55 Za lahko noč — 18.00 Golden silents — 18.30 Mi — 19.00 Avstrija v sliki — 19.30 Čas v sliki 1 s kulturo in športom — 20.00 Sport ob ponedeljkih — 20.55 Petrocelli — 21.40 Poročila in šport.

TOREK, 19. septembra: 9.00 Am, dam, des — 9.30 Songs Alive — 10.00 Šolska televizija: cepljenje in imuniteta — 17.30 Am, dam, des — 17.55 Za lahko noč — 18.00 Raj živali — 18.30 Mi — 19.00 Avstrija v sliki — 19.30 Čas v sliki 1 s kulturo in športom — 20.00 Ljubite Kishona? — 20.15 Kaj sem jaz? — 21.05 Dunajski črnc — 21.50 Zvezde gledajo dol — 22.40 Poročila in šport.

SREDA, 20. septembra: 9.00 Tudi hec mora biti — 9.30 Šolski poskusi in šolska reforma — 10.00 Šolska televizija: Živa elektrika — 10.30 Če oče s sinom — 17.00 Veliko presenečenje — 17.25 Tudi hec mora biti — 18.00 Mož v hiši — 18.30 Mi — 19.00 Avstrija v sliki — 19.30 Čas v sliki 1 s kulturo in športom — 20.00 Desno in levo od Ku'damm-a — 21.00 Zadnji voziček rude — 22.45 Poročila in šport.

ČETRTEK, 21. septembra: 9.00 Am, dam, des — 9.30 Francoščina — 10.00 Šolska televizija — Mnogo potov — en cilj — 10.30 Čudna ukrotitev gangsterske neveste Sugarpuss — 17.30 Am, dam, des — 17.55 Za lahko noč — 18.00 Televizijska kuhinja — 18.30 Mi — 19.30 Avstrija v sliki — 19.30 Čas v sliki 1 s kulturo in športom — 20.00 L'orfeo — 22.05 Poročila in šport.

PETEK, 22. septembra: 9.00 Am, dam, des — 9.30 Ruščina — 10.00 5000 let egiptovske umetnosti — obisk razstave — 10.30 Klub seniorjev — 11.00 Šarmanten nastopač — 17.30 Am, dam, des — 17.55 Za lahko noč — 18.00 Čakajte le, da pride oče... — 18.30 Mi — 19.00 Avstrija v sliki — 19.30 Čas v sliki 1 s kulturo in športom — 20.15 Derrick — 21.20 Argumenti — 22.10 Šport in reklama — 22.20 Caine je bila njihova usoda — 0.20 Poročila.

SOBOTA, 23. septembra: 15.20 Grešni kozel s Spatzhausna — 17.00 Sportna abeceda — 17.30 Black beauty — 17.55 Za lahko noč — 18.00 Pan-optikum — 18.25 Mnogoharmonija knjigovezca — 19.00 Avstrija v sliki z aktualno Južnotirolsko — 19.30 Čas v sliki 1 s kulturo — 19.55 Sport — 20.15 Heinz Conrads in njegovi prijatelji pri letošnjem — 21.40 Sport — 21.55 Vprašanja kristjana — 22.00 Colombo — Vino je debeleje od krvi — 23.30 Poročila.

TV Avstrija 2. spored

NEDELJA, 17. septembra: 14.00—18.00 Športni prenos — 18.00 Mednarodna Koroška 1978 — 19.15 Borneo — 20.00 Knjižni bazar: Avstrijska zgodovina — 20.15 Prizma in diskusija — 22.00 Brez nagobčnika.

PONEDELJEK, 18. septembra: 18.00 Angleščina za napredovane — 18.30 Samotni ribiči v njihovih čolnicah — 19.30 Igraj z nami na harmoniko — 20.00 Zvezde gledajo na nas — 20.55 Prost vstop — 21.40 Čas v sliki 2 — 22.10 Mojster in Margarita.

TOREK, 19. septembra: 18.00 Šolski poskusi in šolska reforma — 18.30 Duh ni padel z neba — 19.30 Veselje ob glasbi — 20.00 Romantične Angležinje — 21.55 Čas v sliki 2 s kulturo — 22.30 Club 2.

SREDA, 20. septembra: 18.00 Francoščina — 18.30 O 9 — 19.00 Evropa v 20. stoletju — 19.45 Arhitektura dunajskega mladostnega stila — 20.00 Apropoz film — 20.50 Gospod Rossi išče srečo — 21.10 Prizorišča svetovne literature — 21.55 Čas v sliki 2 s kulturo — 22.30 Čas v sliki 2 — posebno.

ČETRTEK, 21. septembra: 18.00 Ruščina — 18.30 Prost vstop — 19.30 Spotlight — 20.00 Šarmanten nastopač — 21.50 Čas v sliki 2 s kulturo — 22.25 Club 2.

PETEK, 22. septembra: 18.00 Orientacije — 18.30 Portret — 19.20 Jaz Clavdij, cesar in bog — 20.15 Znanje aktualno — 21.00 Nova — 21.20 Polčas — 22.10 Čas v sliki 2 s kulturo — 22.25 All you need is love.

SOBOTA, 23. septembra: 18.00 Hans in Lene — 18.25 Brez nagobčnika — 19.30 Cafe Hungaria — 19.55 Galerija — 20.15 V letu 9 — 21.50 Selak-plošče.

TV Ljubljana 1. SPORED

NEDELJA, 17. septembra: 7.55 Poročila — 8.00 Za nedeljsko dobro jutro: Feski tabor 78, I. del — 8.25 625 — 8.45 Kapelski kresovi — 10.00 Viking Viki — 10.25 Hunterjevo zlato — 10.50 Osrednja slovenska proslava 35-letnice skiepa AVNOJ o priključitvi Primorske matični domovini, prenos iz Komna — 12.20 Šahovski komentar — 12.50 Poročila, Čudovita leta filma, Poročila, Okrogli svet, Dosje našega časa: Leto 1950, Sportna poročila, Moda za vas, Najdaljši dan — film — 19.15 Risanka — 19.30 Dnevnik — 20.00 Sodna obravnava — drama — 21.15 V ospredju, dokumentarna oddaja — 21.40 TV dnevnik — 21.50 Športni pregled — 22.35 Poročila.

PONEDELJEK, 18. septembra: 9.00 TV v šoli: Odnosi v skupnosti, Hrvatska v Jugoslaviji, Delitev celice — 10.00 TV v šoli: Materinščina, Risanka, Zemljepis — 11.10 TV v šoli: Za najmlajše —

15.00 TV v šoli: ponovitev — 16.00 TV v šoli — ponovitev — 16.20 Kmetijska oddaja TV Sarajevo — 17.20 Poročila — 17.25 Vrtec na obisku: Slikajte z nami — 17.35 Čudovita leta filma — III. del — 18.00 Obzornik — 18.10 Svoobodna menjava dela, III. del cikla Pota samoupravljanja — 18.40 Mozaik — 18.45 Mladi za mlade — 19.15 Risanka — 19.30 TV dnevnik — 20.00 V. Janković: En dan — drama — 21.10 Kulturne diagonale — 21.50 TV dnevnik — 22.05 Rock koncert v Essnu, posnetek.

TOREK, 19. septembra: 8.45 TV v šoli: Naš kralj, Ali ste vedeli, Fizika, Nina in Ivo, Dnevnik 10 — 10.00 TV v šoli: Prirodoslovje, Risanka, Glasbeni pouk — 14.45 TV v šoli — ponovitev — 17.20 Poročila — 17.25 Glasbeni pejsaži Srbije: Aleksandrovačka župa — 17.55 Obzornik — 18.05 Pisani svet — 18.40 Mozaik — 18.45 Trimska televizija — Smučarska gimnastika — 19.15 Risanka — 19.30 TV dnevnik — 20.00 Mi med seboj — 20.55 Trnova pot — nadaljevanje — 22.15 TV dnevnik — 22.30 Glasba takšna in drugačna — 23.20 Poročila.

SREDA, 20. septembra: 9.00 TV v šoli: Čedo Prica, Prvi lovci, Slovnica — 10.00 TV v šoli: Kocka, kocka, Risanka, Film — 16.45 Šahovski komentar — 17.15 Poročila — 17.20 Deklica delfina in lisica Zvitorepka — 17.35 Poskočna domišljija — 18.00 Obzornik — 18.10 Hribovci v Dolini — reportaža — 18.40 Mozaik — 18.45 Rukoveti — 5. del — 19.15 Risanka — 19.30 TV dnevnik — 20.00 Film tedna: Dnevnik jezne gospodinje — 21.20 Majhne skrivnosti velikih kuharskih mojstrov — 21.30 TV dnevnik — 21.45 Rock koncert v Essnu — II. del.

ČETRTEK, 21. septembra: 8.55 TV v šoli: Matematika, M. Krleža: V Agoniji, Zemlja in ljudje — 10.00 TV v šoli: Francoščina — 10.30 TV v šoli: Umetnost, Risanka, Kemija — 14.55 TV v šoli — ponovitev — 17.20 Poročila — 17.25 Jurček — III. del — 17.55 Obzornik — 18.05 Mozaik — 18.10 Profesor Baltazar — risanka — 18.20 Planine sveta — III. del — 19.15 Risanka — 19.30 TV dnevnik — 20.00 V živo: Tretja dimenzija nekega rekorda, vmes Poročila.

PETEK, 22. septembra: 9.00 TV v šoli: Slovenščina, Ruščina, Od petka do petka, Pravljica — 10.00 TV v šoli: Angleščina, Risanka, Zgodovina — 15.00 TV v šoli: ponovitev — 16.40 Šahovski komentar — oddaja TV Zagreb — 17.10 Poročila — 17.15 Velika predstava na dnu morja — 17.30 Norosti Maje Skowron — 18.00 Obzornik — 18.10 Domači ansambli: Veseli planšarji — 18.40 Mozaik — 18.45 Supraprevodniki, mehanizacija sadjarstva — 19.15 Risanka — 19.30 TV dnevnik — 20.05 Vesela jesen — 21.10 Razgledi: Slovenska družina 78 — 21.50 TV dnevnik — 22.05 Baretta — serijski film — 22.55 Poročila.

SOBOTA, 23. septembra: 9.00 Poročila — 9.05 Profesor Baltazar — risanka — 9.15 Vrtec na obisku: Slikajte z nami — 9.30 Jurček — III. del — 10.00

Pisani svet — 10.35 Sopek z bodečo žico — nadaljevanje — 11.30 Trimska televizija: Smučarska gimnastika — 12.00 Poročila — 16.20 Zlato pretekle dobe — 17.10 Mozaik — 17.15 Obzornik — 17.25 Nogomet Borac : Crvena zvezda — prenos iz Banja Luke — 19.15 Risanka — 19.30 TV dnevnik — 20.00 Kolači in pivo, nadaljevanje — 20.55 Moda za vas — 21.05 Muppet show: Julie Andrews — 21.35 Isadora — 23.45 TV dnevnik — 24.00 625.

TV Ljubljana 2. spored

NEDELJA, 17. septembra: 15.30 Nedeljsko popoldne — 19.30 TV dnevnik — 20.00 Dokumentarna oddaja — 20.45 Včeraj, danes, jutri — 21.05 Celovečerni film.

PONEDELJEK, 18. septembra: 17.10 TV dnevnik v madžarščini — 17.30 TV dnevnik — 17.45 Vrabec letko — 18.00 Pravljica — 18.15 Izobraževalna oddaja — 18.45 Mladi za mlade — 19.30 TV dnevnik — 20.00 Sportna oddaja — 20.30 Aktualna oddaja — 21.00 24 ur — 21.10 Celovečerni film.

TOREK, 19. septembra: 17.10 TV dnevnik v madžarščini — 17.30 TV dnevnik — 17.45 Pionirski TV studio — 18.15 Nove knjige — 18.45 Narodna glasba — 19.30 TV dnevnik — 20.00 Signali — aktualna oddaja — 20.50 Akcije — 21.00 24 ur — 21.35 Znanost — 22.20 Muppet show — 22.50 Kronika Bitefa.

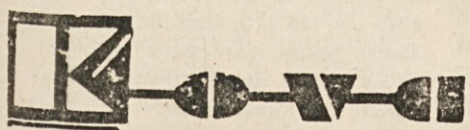
SREDA, 20. septembra: 17.10 TV dnevnik v madžarščini — 17.30 TV dnevnik — 17.45 Med domom in šolo — 18.15 Izobraževalna oddaja — 18.45 Glasba starega Jadrana: Split — 19.30 TV dnevnik — 19.50 Proslava ob 35-letnici združitve Istre in otokov z matično domovino — prenos — 21.30 TV dnevnik — 21.45 Mehika pod svojim nebom — dokumentarna oddaja.

ČETRTEK, 21. septembra: 17.10 TV dnevnik v madžarščini — 17.30 TV dnevnik — 17.45 Tehnica za natančno tehtanje — 18.15 Znanost — 18.45 Vabilo na potovanje — 19.30 TV dnevnik — 20.00 Zabavno glasbena oddaja — 21.15 24 ur — 21.50 Ženski spol, moški spol, dokumentarna serija.

PETEK, 22. septembra: 17.10 TV dnevnik v madžarščini — 17.30 TV dnevnik — 17.45 Otroška oddaja — 18.15 Obram — 17.45 Otroška oddaja — 18.15 Obramba in zaščita — 18.45 Zabavno glasbena oddaja — 19.30 TV dnevnik — 20.00 Dick Cavett vam predstavlja Freda Astairea — 21.05 Včeraj, danes, jutri — 21.25 Portreti — 22.10 Koncert z Dubrovniških poletnih prireditev.

SOBOTA, 23. septembra: 18.00 Narodna glasba — 18.30 TV novice — 18.45 Sodobniki: Mihajlo Petrov — 19.30 TV dnevnik — 20.00 R. Strauss: Saloma, II. del opere — 21.00 24 ur — 21.10 Feljton — 21.40 Sportna sobota.

*Posebnost je boljša, kajti navadno imajo mnogi!
Zaradi tega rajši takoj h*

Sem po kuhinje!

**PODGERBERK —
ST. KATHREIN**
Škofiče/Schiefling
Tel.: 0 42 74 - 29 55 18
Celovec/Klagenfurt
Rothauerhaus
Tel.: 86 2 92

zvenecem mostovžu, tiho in rahlo pa je korakala pred njim — črna zamorska služabnica. V prsih ji je srce pialo, ko e na so se tresla. Le en krik in klic, in obadva sta izgubljena! Sem po dolgem hodniku je prikorakala sedaj nova stráža. Zamolklo so doneli čuvajevi koraki po mostovžu, skrivnostno je odmevalo rožljanje njegovega orožja ob obokanih zidinah.

„Tu je sem, pod tale obok stopi, Zala, in bodi mirna, kakor marmoren kip! Sicer sva izgubljena.“

Stražnika se nato pogovarjata. Marko zabiči svojemu tovarišu, naj pridno in vestno čuva. Posebno na ono sobo, iz katere se navadno čuje jok in stok, naj ostro pazi! Češ, nocoj je zadnja noč, ko stražijo nesrečno žensko; jutri se že preseli odtod — v boljše življenje.

Novi stražnik se je napotil naravnost k vratom one sobe, kjer je mislil, da biva nesrečna žena.

Marko pa je odvedel Zalo po neznanih, tajnih vežah in hodnikih. Tu odpre vrata in jih zopet zaklene. Tam spleza preko nizkega zidu in potegne Zalo za seboj. Ondi se zopet oglašajo straži ter ji naznani stražniško geslo za nocojšnjo noč. Naposled prideta na veliki, z zidom zagrajen cesarski vrt. Ondi splezata oba na visoko drevo in privežeta na močno vejo dolgo vrv. Po njej se spravita po mnogih težkočah in velikem trudu na bližnje ozidje, odtod pa ven v prostost.

Bila sta v mestnih ulicah. Sedaj se preobleče Marko v trgovsko obleko, da bi nihče v njem ne spoznal sultanovega služabnika.

Rumeno jutranje sonce je jelo ravno zlatiti visoke kupole cerkve sv. Sofije v Carigradu, ko dojdeta naša znanca srečno izven turške stolice na prosto. Še enkrat se

ozreta po mestu svoje dolgoletne sužnosti in svojega trpljenja. Nato pa jo zavijeta preko dolge, v gosto meglo zavite pianjave proti severu v balkanske gore...

v cesarski palači so strežaji, tisto jutro dolgo čakali, da vstane lepa služabnica sultanova. Vsi so ji zavidali tako hitro in trano spanje. Ali njih čakanje je bilo zaman. Zena se ni zbudila, niti ganila se ni.

Vsi so že mislili, da je umrla ponoči, ali si storila kaj žalega. Zatorej uomiijo vrata. A kako se zavzemo, ko ji ni nikjer ne sledu, ne tiru! Obupani so tekali stražniki in strežaji po vsem poslopju, ali lepe kristjanke ni bilo zasiediti nikjer.

Sultan je dal takoj vse stražnike vtakniti v temno ječo, le enega ne; zakaj Marka ni bilo nikjer. Proti večeru so še zapazili na cesarskem vrtu vrv, ob zidu visečo. In zdaj je bilo jasno kakor beli dan, da je s stražnikom vred ušla iz sužnosti lepa kristjanka.

Še tisti dan je poslal sultan jezdece za kristjansko sužnjo na vse strani svojega velikega cesarstva. Imeli so ukaz in povelje, obadva živa ujeti. Zatorej so po cele noči jahali na brzih turških konjih ter iskali ubegla kristjana.

Zaline zasledovalce in vohune imenuje slovenska narodna pravljica „pesjane“. O njih se pripoveduje, da so bili ljudje, ki imajo eno nogo in sredi čela le eno oko, in da so največji sovražniki kristjanske krvi. Od daleč že ovohajo kristjana. Zasledujejo ga, kakor zajca psi, dokler ga ne dobe v svojo pest. Njim ubežati je bilo torej za kristjana nemogoče.

Tako strašne ljudi je, kakor pripoveduje pravljica, poslal turški car za lepo Zaliko, da jo ugrabi.

Večkrat so ju že bili jezdeci zasledili. Ali Zalika in

Marko sta se jim vselej srečno umaknila. Zvedela sta namreč skrivnost, kako je edino mogoče, uiti pesjanom.

V temni noči sta došla v velik gozd v deželi bolgarski. Tu sta se hotela skriti. A počivati nista mogla nikjer, kajti divje zveri so ju preganjale povsod.

Šla sta torej dalje in dalje po gosti šumi, sama ne vedoč, kam prideta. Naenkrat zagledata majhno luč. Krene ta proti njej in prideta do samotne kočice sredi gozda.

V hišo stopivši, jo najdeta prazno. A hitro prikreva šantava, sivolas babica, rekoč:

„Kaj iščeta tukaj o polnoči, nesrečna človeka? Bežita; tu so tolovaji doma. Ravnokar so šli na lov. Ako pridejo domov, vaju ovohajo, ker sta kristjana, in raztrgajo na drobne kosce.“

Tudi jaz sem bila nekdaj vajine vere. Ali zdaj sem že skoro pozabila na Boga in molitev. Le kako dobro dejanje še storim v zveličanje svoje grešne duše. Zatorej se mi smilita, ker vaju zasledujejo pesjani. Ako jim hočeta uteči, morata tole storiti: Ponoči bežita naprej, kakor hitro moreta. Podnevi pa počivajta, stoječa v vodi, pod drevesnimi koreninami, ki rastejo ob rekah ali potokih. Glavo imejta pokrito z zeleno celino!

Ako hočeta priti domov, hodita vedno proti severu! Tam prideta do velike, velike reke. Ob njej idita proti tistim deželam, od koder teče voda! Nato prideta do manjše reke, po imenu Sava. Hodeč proti njenemu izviru, dospeta v svojo domovino!“

S srebrom in zlatom je poplačal Marko sivolas ženi prerokovanje. Ob pravem času sta se še ločila od starke ter ušla tolovajski drhali.

(Dalje prihodnjič)

Pogled na del avtomobilov — pločevinasto morje na prazniku NT

Predsedstvo NSKS odlikuje posebno zaslužene osebe s priznanji

Dr. Matevž Grilc: zaupajmo v lastno moč!

zakonodaj, pa ne predvideva niti te najosnovnejše potrebe vsake narodne skupnosti, vzgajati otroke v materinem jeziku. Zato zahtevamo odločno, da avstrijske oblasti poskrbijo takoj za dvojezične otroške vrtce na vsem našem ozemlju in s tem končno izpolnijo na predšolskem področju obveznosti napram slovenski narodni skupnosti.

Če pa bodo avstrijske oblasti, kar je že običajno, še naprej zavlačevale to za obstoj in razvoj našega naroda bistveno vprašanje, potem si moramo pomagati sami. Ustanovili bomo svoje privatne otroške vrtce, ki jih nam nihče ne more zabraniti. Z veseljem ugotavljamo, da so se že začeli uresničevati načrti takih otroških vrtcev v Celovcu in Šentprimozu v Podjuni, sledili bodo še drugi. Dolga leta pa že vodijo naše poštrevolne šolske sestre v Šentjakobu v Rožu uspešno dvojezični otroški vrtci. Da se razumemo: ta naša samopomoč nikakor ni odveza avstrijskim oblastem: naša zahteva, da morajo skrbeti le-te za dvojezično vzgojo, ostane kljub temu nespremenjena.

Ko napravita 6-letna Micka in Foltej prvi korak čez šolske stopnice, ju oblasti zopet zaznamujejo, kajti starši so ju morali posebno prijaviti, če hočejo, da bosta slišala v šoli tudi materin jezik. Če pa atej služi kruh za družino pri nemškem gospodarstvu, potem pa se bosta učila le nemščino, kajti lahko bi se zgodilo, da bi ta zgubil zaradi njune osnovne človekove pravice, izobraževati se v materinščini, delovno mesto...

Ta praksa, dragi rojaki, je diskriminacija naših otrok in z njo se ne bomo spoprijaznili. Mnenja smo namreč, da je le konsekvantna dvojezičnost za vse otroke na dvojezičnem ozemlju garant mirnega in enakopravnega sožitja, kajti vsakdo najlažje razume sosedu, če obvlada njegov jezik. Zahtevamo zato od avstrijske vlade, naj končno reši v dogovoru z osrednjima orga-

nizacijama koroških Slovencev to pereče vprašanje.

ČE IMATE VAŠE OTROKE RADI...

Ob tej priliki pa bi rad poudaril, da se sedaj začne novo šolsko leto. Kljub temu, da mi odklanjamo danes veljavno šolsko zakonodajo, pa apeliramo na vas, dragi starši, prijavite otroke k dvojezičnemu pouku, prijavite jih, če jih imate radi, kajti v poznejših letih vam bodo hvaležni. Še vedno in danes bolj kot kdajkoli velja pogovor: „Kolikor jezikov znaš, toliko veljaš“.

12. septembra t. l. se začne na Dunaju mednarodni kongres Unesca, organizacije Združenih narodov za vzgojo, znanost in kulturo. Tematika kongresa je „pouk o človekovih pravicah“ in ima še poseben pomen, ker je sklican ob 30-letnici, odkar je bila leta 1948 proglašena deklaracija OZN o človekovih pravicah. V okviru Unesco je bilo večkrat poudarjeno, da je prav izobraževanje v materinščini pogoj polnega razvoja človekove osebnosti in najboljše sredstvo za izobraževanje otrok. Vsak učenec bi moral začeti šolanje v svojem materinem jeziku...

Na ta dejstva opozarjamo danes Avstrijo, gostiteljico kongresa in ugotavljamo, da se od leta 1955 naprej potrpežljivo prizadevamo za uresničitev naših pravic iz člena 7 avstrijske državne pogodbe. Naj poudarimo, da je to del naših človekovih pravic, ki so nam bile dane zato, da bi mogli ohraniti svojo narodnost, jezik in kulturo.

ŠTIRJE ODBORNIKI — ŠTIRIKRATNA MERA

Pri Šoštarju sedijo 4 koroški Slovenci: Urank-Kavh iz Galicije, Golavčnik iz Žitare vasi, Wastl iz Dobrle vasi in Gregorič iz Globasnice. Vsi štirje in njihovi predniki so stanovali že od nekdaj tam, kjer živijo oni, razen tega pa so vsi štirje občinski odborniki, izvoljeni na samostojnih listah. Pa ugotovijo, da Grego-

rič sme govoriti slovensko na občinskem uradu, pri okrajnem glavarstvu, pri sodišču v Pliberku in Globasnica ima celo dvojezičen napis. Golavčnik ima tudi te pravice v Žitari vasi, vendar ni dvojezičnega napisa v celi občini. Kavh v Galiciji nima več nobenih pravic, niti ne dvojezičnega napisa. Le pred sodiščem v Železni Kapli se lahko pogovarja s sodnikom še v slovenščini, če ima poleg tega slučajno še srečo, da jo sodnik dobro obvlada. Wastl v Dobrli vasi pa tudi te pravice nima več. Smešen pripetljaj, kajne? A le na prvi pogled. V resnici izraža namreč vso absurdnost sedmojuljske zakonodaje iz leta 1976, s katero je odvzela avstrijska vlada na ukaz nemškonacionalnih in neonacističnih koroških sil na dveh tretjinah dvojezičnega ozemlja koroškim Slovincem domala vse pravice, ki jim gre do po členu 7 avstrijske državne pogodbe. Mi te zakonodaje nikoli ne bomo sprejeli, ker nismo samomorilci, ampak bomo naprej opozarjali avstrijsko in mednarodno javnost na te protustavne ukrepe vse dotlej, dokler avstrijske oblasti tega zakona institucionalizirane neenakopravnosti ne bodo spremenile. Vsi Slovenci imamo namreč na celotnem avtohtonem naseljenem prostoru iste pravice in to neglede na število.

KRUH NA DOMAČI ZEMLJI!

Ravno v zadnjih dneh se veliko govori o gospodarsko-socialnem vprašanju na južnem Koroškem. Zavedamo se namreč, da je ravno ta problem odločilen ne samo za dobrobit posameznega prebivalca na tem področju, ampak za obstoj narodne skupnosti nasploh. Vsi vemo za pomanjkanje delovnih mest, vemo, da je ravno na našem ozemlju največ tako imenovanih pendlerjev, vemo, da je izselitev prebivalstva zaskrbljujoča. Če pa gre koroški Slovenec s trebuhom za kruhom, če se preseli v nemške predele Koroške ali

Avstrije, potem je prej ali slej zgubljen tudi za narodno skupnost. Naša glavna skrb mora biti zato v tem, da bodo naši ljudje našli delo doma, da se bodo naši študenti po končanem študiju vrnili v domače kraje. Poleg utrjevanja vseh drugih gospodarskih panog je treba videti glavno nalogo v ustvarjanju industrijskih delovnih mest. Temu vprašanju posvečamo danes vsi veliko dela. Mnenja smo, da se da dvigniti gospodarska situacija južne Koroške v tesnem sodelovanju med gospodarskimi faktorji Jugoslavijo in Avstrijo, pri čemer bi manjšina lahko odigrala vlogo mostu med obema državama. Kaj je bolj naravnega kakor tesno gospodarsko sodelovanje dveh sosedov predvsem na obmejnem področju?

In že dvigajo glave nemški šovinisti, katerih interes ni gospodarsko-socialna dobrobit prebivalca južne Koroške, ampak le likvidacija slovenske narodne skupnosti. Bojijo se, da bi postal naš človek neodvisen od nemškonacionalnih gospodarjev, bojijo se gospodarske enakopravnosti koroških Slovencev. Odločno zavračamo zato vse take poskuse vnašanja nemira in zahtevamo ustrezne korake proti vsem tistim, ki nam želijo jemati celo kruh na naši domači zemlji. Vsak izmed nas pa bo v bodoče zastavil vse sile in doprinesel svoje za gospodarski porast našega dvojezičnega ozemlja, kajti dosti dolgo so nam rezali kruh tuji in nam nenaklonjeni nemški gospodarji.

Dragi rojaki! Manjšinsko politiko vseh treh v avstrijskem parlamentu in koroškem deželnem zboru zastopanih strank v zadnjih letih označuje kapitulacija pred nemško-nacionalnimi silami. Trostrankarski sporazum ni noben kompromis, ampak čisto navaden poklon tistim, ki želijo našo narodno smrt. Rezultat te nedemokratske politike je sedmojuljska zakonodaja iz leta 1976 ter dejstvo, da danes ne pride do pogovorov z avstrijsko

vlado. Nenačelnost in volilni oportunizem vodita odgovorne politike, ki kratkovidno nasedajo nevarnemu razvoju poživiljanja včerajšnjih idej. Trostrankarski sporazum preprečuje danes reševanje narodnostnega vprašanja in je tudi glavni vzrok nesmiselnosti udeležbe koroških Slovencev v sosvetih, kajti praksa dokazuje, da bi se tudi v tem slučaju nadaljevala protimanjšinska politika pod pritiskom reakcionarnih sil. Tega dejstva se moramo mi koroški Slovenci zavedati, ko bomo stopali že v igredi naslednjega leta na volišče in volili občinske odbore. Kako naj volimo večinske stranke, ko nas iz dneva v dan njih predstavniki le brcajo? Ali se naj integriramo za ceno asimilacije? Ne, dragi rojaki, dovolj ponosa imamo in še zaupamo v lastno moč!

VOLITVE: „INTEGRACIJA JE POSILJEVANJE“

Zato bomo marca 1979 dali naše glasove možem in ženam našega zaupanja, dali jih bomo našim lastnim listam, ki jih bomo vložili povsod tam, kjer to omogočajo krajevni faktorji. To bomo storili v zavesti, da integracija za vsako ceno ni integracija, ampak čisto navadno posiljevanje. Praksa namreč dokazuje, da nam politika vključevanja do danes ni prinesla prav nobenega napredka. Kako pa naj bi, če vse stranke poslušajo le naše nasprotnike. V programih teh samostojnih list pa bomo upoštevali vse potrebe občanov, tako da se nam bodo lahko pridružili tudi nemškogovoreči sodeželani.

Sodelovanje v večinskih strankah bi bilo možno le, če nas bi upoštevali kot enakopravne v strankah samih. Kakor dolgo pa uvidimo tam le dolžnosti in nič pravic, tako dolgo ne vidimo nobene možnosti integracije. Danes že bomo zato začeli z delom in pokazali marca 1979, da se ne damo manipulirati, ampak da smo slej ko prej tudi močan političen faktor na našem ozemlju. Klečeplazili, dragi rojaki, klečeplazili ne bomo nikoli!

Vidite, dragi gostje, dragi rojaki, ti primeri, ta pregled jasno dokazujejo neenakopravnost in diskriminacijo slovenskega človeka na Koroškem. Lahko bi še poljubno nadaljevali z naštevanjem, lahko govorili o neenakopravnosti na kulturnem, verskem in drugih področjih.

Garant mirnega in enakopravnega sožitja pa bo le rešitev, do katere mora priti avstrijska vlada v pogovorih z legitimnimi zastopniki naše narodne skupnosti, bo rešitev, na katero bomo lahko pristali tudi mi, koroški Slovenci, mi, ki sami najbolje vemo, kaj je potrebno za obstoj in vsestranski razvoj slovenske narodne skupnosti na Koroškem.

Nad 2000 ljudi v šotoru v Globasnici...

(Nadaljevanje s 1. strani)

stop tržaškega ansambla „Taims“. Pred začetkom slavnostne akademije pa je še dodatno „zagrel“ publiko „Kvartet studio“ iz Zagreba. Ta profesionalni ansambel z orkestrom prof. Stjepana Mihaljinca velja za enega najboljših evropskih orkestrov v svoji stroki, pa tudi solistinja Ljiljana Budićin in Elvira Voča sta več ko kvalificirani pevki — sta namreč prvakini zagrebške opere. Doslej je ta ansambel nastopal skoraj po vsem svetu — v Avstraliji, v ZDA, Kanadi, na

Danskem, v Belgiji, Švici, Luxenburgu in še drugje. Drugo leto pa bodo zopet gostovali med svojimi rojaki v ZDA.

Sledil je obširen kulturni spored slavnostne akademije, skozi katero sta vodila glavni urednik Jože Wakounig ter Andreja Zikulnig. Nastopali so tamburaški ansambel iz Loč pod vodstvom Erike Wrolich, g'obaška folklorna skupina pod vodstvom Eme Hudl, moški zbor „Trta“ Žitara vas pod vodstvom Jožija Starca, ansambel Drava, ki ga vodi Roman Verdel, moški zbor Ivo

Gruden iz Nabrežine, eden najboljših zborov pod vodstvom Sergeja Radovića, folklorna skupina „Zarja“ iz Železne Kaple pod vodstvom Francija Sadolška, Ansambel Hanzija Artača, moški zbor Bilka iz Bilčova, ki ga vodi Joško Boštjančič, oktet Gallus iz Ljubljane pod vodstvom Milivoja Šurbeka, tamburaški zbor iz Hodiš, ki ga vodi Dorica Sabotnik, folklorna skupina iz Sel pod vodstvom Marjana Olipa, ženski oktet „Obir“ iz Obirskega pod vodstvom Valentina Polanška, moški zbor Jepa-Baško jezero pod vod-

stvom Šimeja Triesniga ter radški mešani zbor pod vodstvom Šimeja Wrulicha (Častni gostje str. 4).

Slavnostni govornik je bil dr. Matevž Grilc (njegov govor glej na posebnem mestu). Večkrat ga je prekinil aplavz, najbolj takrat, ko je povedal geslo: zaupajmo v lastno moč!

Akademiji je sledila zabava, ki je trajala dolgo v ponedeljkove jutranje ure. Ansambli Kvartet studio, Alpski kvintet ter Taims so publiko vedno bolj navduševali.

Še na eno propagando je spomnil glavni urednik Wakounig: doslej dobro znani neznanci so namreč požagali veličastna mla-

- ja, ki sta na odcepu v Globas-
- nico nosila transparent, kateri
- je vabil na praznik Našega ted-
- nika. Globašani so ju takoj spet
- postavili, propaganda pa je bila
- le pozitivna za praznik NT.

SLOVENSKA GIMNAZIJA: NOV REKORD!

- 530 dijakov v 21 razredih je vpi-
- sanih v novem šolskem letu v
- Zvezno gimnazijo za Slovence
- v Celovcu. Od tega je 75 prvo-
- šolcev. Primerjava s prejšnjim
- šolskim letom: 508 dijakov v 20
- razredih, od tega 73 prvošolcev.
- Tudi število deklet je precej
- visoko: 240.